

نگاه مختصری به اقتصاد بخش تعاون در جهان و ایران

این بخش از اقتصاد در کشورهای فراصنعتی، صنعتی، در حال توسعه و توسعه‌نیافته منشأ بسیاری از تحولات، تغییرات و بهبود در ساختار اقتصادی در حوزه‌های تولید، توزیع و مصرف شده است. در اکثر کشورهای جهان بخش تعاون در پنج حوزه: تعاونیهای تولیدی، تعاونیهای مصرف، تعاونیهای مسکن، تعاونیهای اعتبار و تعاونیهای خدمات فعال می‌باشد. از نقطه نظر توزیع فراوانی تعاونیهای مصرف بیشترین تعداد را دارا می‌باشند ولی از نقطه نظر اهمیت به

ویژه در کشورهای در حال توسعه و توسعه‌نیافته به دلیل ضعف منابع مالی تعاونیهای اعتبار از موقعیت و وزن بیشتری برخوردار است.

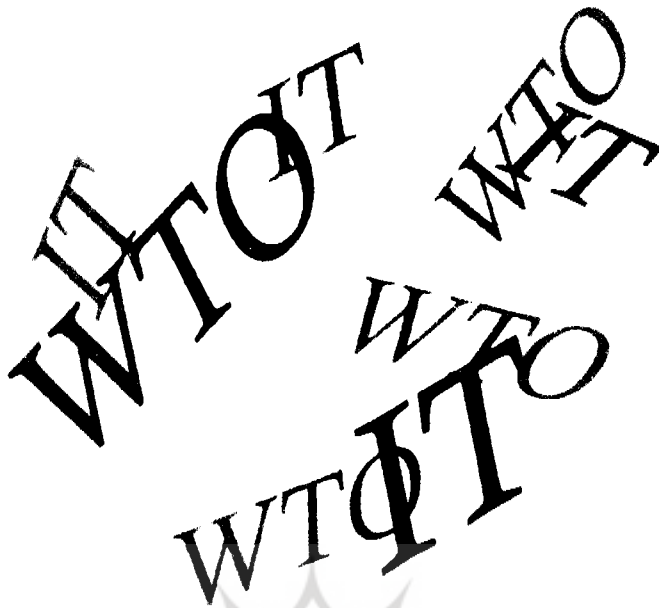
از سویی تعاونیها در جهان با توجه به خصلت مشارکت‌جویی و مشارکت‌طلبی حتی بدون دست زدن به ساز و کارهای پولی و مالی و با استفاده از گروههای انسانی متشکل شده خود رفع مشکل کرده‌اند. زیرا وجود ویژگیهایی چون نیازهای مشترک، مشابهت‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی نزدیک به هم، عدم توانایی حل مشکل به صورت فردی و اطمینان به سرعت و سهولت حل مشکل در فرایند کار گروهی و جمعی و در آخر رشد لگاریتمی بهره‌وری، اثربخشی و کارایی با تقسیم کار در روند فعالیتهای جمعی درون‌مایه اصلی راههای برون‌رفت را محقق می‌سازند و با استفاده از خرد و

شرکتها برای عضویت و هدایت و رهبری، هماهنگی، اطلاع‌رسانی و اطلاع‌یابی و تأمین بخشی از منابع مالی موردنیاز برای توسعه پاره‌ای از تعاونیها در کشورها دست می‌زند و کلیه شرکت‌های عضو را براساس آخرین تغییر و تجدیدنظر در اصول تعاون که در سال ۱۹۹۶ به تأیید و تصویب کنفرانس اتحادیه بین‌المللی تعاون رسیده است، ساماندهی و هماهنگ می‌سازد و ذکر این اصول را برای آگاهی بیشتر به شرح زیر به اطلاع می‌رساند که اصول مشترک جاری در بین کلیه شرکت‌های تعاونی

عضو اتحادیه بین‌المللی تعاون است.

۱. عضویت آزاد
Woluntary & Open Membership
۲. نظارت دموکراتیک
Democratic Member Control
۳. مشارکت اقتصادی اعضا
Member Economic Participation
۴. استقلال
Autonomy & Independence
۵. آموزش، تعلیم و اطلاعات
Education, Training & Information
۶. همکاری میان تعاونیها
Cooperation among Cooperative
۷. توجه به جامعه
Concern for Community

با توجه به اصول فوق تعاونیها در پنج حوزه تعاونیهای (تولید، مصرف، اعتبار،

تعاون، WTO و ضرورت کاربرد IT در تعاونیها

• دکتر غلامرضا علی‌زاده

• قسمت اول

توانایی جمعی بر بسیاری از مسائل و مشکلات نقطه پایان نهاده‌اند. ذکر این نکته لازم است که در تقسیم کار انسانی در پست کار بهم‌افزایی توانمندیهای فردی در جمع، خاصیت رشد لگاریتمی پیدا می‌کند و برون داد آن بسیار بیشتر از جمع جبری توانمندیهای فردی آنها است. این بهم‌افزایی "Synergy" موتور محرکه و توان درونی تعاونیها در نیل به هدفهای سازمانی خود می‌باشد. براساس چنین باوری در سال ۱۸۹۵ اتحادیه بین‌المللی تعاون تأسیس شد تا با استفاده از دانایی‌ها و توانایی‌های تعاونیهای کنسور عضو به ویژگی‌های فوق دست یابد، در فرایند چنین روندی است که امروز اتحادیه بین‌المللی تعاون "I.C.A." با بیش از ۷۵۰ میلیون شرکت عضو از ۱۰۰ کشور جهان بزرگترین سازمان غیردولتی جهان است که به برنامه‌ریزی، سازماندهی، گزینش

مسکن و خدمات) فعالیت می‌کنند.

نقش تعاونیها یا اقتصاد بخش تعاون در توسعه جهانی و سرعت بخشی به رشد اقتصادی کشورها

بسیاری از اندیشمندان و محققان حوزه‌های توسعه و اقتصاد با مطالعات و تحقیقاتی که در فرایند توسعه و روند اقتصادی کشورها انجام داده‌اند به این نتیجه دست یافته‌اند که اگر در آلمان، آمریکا، سوئد، فرانسه، انگلیس، سنگاپور و هند بخش تعاون وجود نداشت چرخ اقتصادی این کشورها از حرکت باز می‌ایستاد.

"رومانو پرودی" یکی از اندیشمندان و مدیران ارشد اقتصاد جهانی و رئیس کمیسیون اروپا در گردهمایی تعاون در روز ۱۳ فوریه سال ۲۰۰۱ در بروکسل اعلام داشت که ظرفیت و استعداد تعاونیها در یکپارچه کردن رویکرد کارآفرینی با ارزشها و مسؤلیت‌پذیری بخش دولتی و جامعه مدنی، آن را به یکی از ضروریات الگوی اقتصادی و اجتماعی اروپا تبدیل کرده است و بدون بخش تعاون تحقق الگوهای مذکور امکان‌پذیر نمی‌باشد.

در تأیید بیانات رومانو پرودی می‌توان به حدود ۱۸۰ هزار تعاونی فعال، با تنوع و تعدد حوزه‌های فعالیتی اشاره کرد که بیش از ۸۰ میلیون عضو در اروپا دارند و متجاوز از ۳/۲ میلیون اشتغال توسط این بخش در جامعه اروپا ایجاد شده است.

اثر بخشی، کارایی و بهره‌وری بخش تعاون در سایر کشورها

برای دریافت اهمیت و جایگاه بخش تعاون در اقتصاد کشورها و تأثیر آن در روند توسعه اجتماعی آنان با اشاره مختصری به پاره‌ای از آمارهای مربوط به سال ۲۰۰۱ موضوع را پی می‌گیریم:

۱. در کشور نروژ تسروژ تعاونیهای فرآورده‌های شیری ۹۹ درصد شیر آن کشور را تولید می‌کنند.
۲. در کشور نروژ تعاونیهای شیلات و جنگل جمعاً ۸۵ درصد شیلات و تولید الوار را مدیریت می‌کنند.
۳. در کشور فنلاند گروه تعاونی پله

روو ۷۴ درصد تولید گوشت را در اختیار دارند.

۴. در کشور فنلاند تعاونیهای مصرف ۲۵ درصد بازار را در اختیار دارند.

۵. در کشور فنلاند تعاونیهای تولید شیر ۹۶ درصد شیر کشور را تولید می‌کنند.

۶. در کشور فنلاند تعاونیهای جنگل‌داری ۲۴ درصد تولید جنگل‌ها را در اختیار دارند.

۷. در کشور فنلاند بانکهای تعاونیهای اعتبار ۳۴/۲ درصد سپرده‌های بانکها را در اختیار دارند.

۸. در کشور بولوی تعاونیهای اعتبار "نازارانو" ۲۵ درصد پس‌اندازهای مردم آن کشور را در اختیار دارند.

۹. در کشور کره فدراسیون تعاونیهای صیادی ۱/۱ درصد سهم بازار صیادی را در اختیار دارند.

۱۰. در قبرس بانکهای تعاونی اعتبار ۳۰ درصد پس‌اندازهای بانکی را در اختیار دارند.

۱۱. در قبرس تعاونیهای بازاریابی محصولات کشوری ۲۵ درصد کل بازاریابی محصولات را مدیریت می‌کنند.

۱۲. در کویت تعاونیهای مصرف ۸۰ درصد تجارت خرده‌فروشی را در اختیار دارند.

۱۳. در کانادا تعاونیهای فروش محصولات کشاورزی ۴۰ درصد درآمد نقدی محصولات کشاورزی را تأمین می‌کنند.

۱۴. در کلمبیا تعاونیهای خدمات پزشکی ۲۵ درصد امور بهداشتی و درمانی را در اختیار دارند.

۱۵. در آمریکا ۱۰۰ تعاونی بزرگ، ۷۵ میلیارد دلار درآمد داشته‌اند.

۱۶. در کشور کنیا ۲۰ میلیون نفر به طور مستقیم و غیرمستقیم از طریق بخش تعاون امرار معاش می‌کنند.

۱۷. تعاونیها در سطح جهان ۱۰۰ میلیون شغل ایجاد کرده‌اند که بسیار بیشتر از شغل‌های ایجاد شده توسط شرکتهای چندملیتی است.

۱۸. در ایران حدود ۷۰ هزار شرکت تعاونی، ۱۰ میلیون عضو و بیش از ۱/۴ میلیون شغل ایجاد کرده‌اند.

با بررسی آمارهای فوق این واقعیت آشکار می‌شود که بخش تعاون در تولید و فروش محصولات کشاورزی و تأمین منابع مالی از طریق بانکهای تعاونی اعتبار نقش بسیار مؤثری را در روند تحولات اقتصادی، ملی و تولیدی کشورها داشته است. ضمن اینکه بخش تعاون کماکان مهمترین نقش اشتغالزایی را به خود اختصاص داده است و این ویژگی با توجه به روند رشد جمعیت در کشورهای در حال توسعه و نیاز مبرم به تأمین شغل برای نیروهای آماده کار از وزن و اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. در کشور ما نیز با توجه به جوانی جمعیت از یک سو و خروج بیش از ۳۰۰ هزار فارغ‌التحصیل دانشگاهی از مؤسسات آموزش عالی ضرورت توسعه تعاونیها را در صنایع کوچک و متوسط و صنایع تبدیلی محصولات کشاورزی و تعاونیهای خدماتی بیش از پیش فراروی برنامه‌ریزان و سیاستگذاران کشور قرار می‌دهد. به نظر می‌رسد الگوی توسعه کشور را باید در جهت حرکت از مرکز به پیرامون و با توسعه تعاونیها پی گرفت. زیرا این الگو یکی از راههای مؤثر برون رفت از مشکل اشتغال و کاستن از حجم مهاجرت به شهرهای بزرگ می‌باشد. از سویی دیگر در واگذاری پاره‌ای از امور بخش دولتی به شرکت‌های خصوصی چنانچه راه‌های تکمیل تعاونیها هموارتر شود و مراحل کار تأسیس کوتاه‌تر گردد و با اولویت دادن به بخش تعاون در واگذاری کارها و با استفاده از نیروهای کارآمد فارغ‌التحصیلان دانشگاهی می‌توان به تقویت پایه‌های توسعه بخش تعاون و توسعه کشور همت گماشت و راههای برون رفت از فشار تقاضا برای اشتغال در کشور را ایجاد کرد. بنابر مطالب عنوان شده بخش تعاون در چهارچوب واقعیتهای اقتصادی و اجتماعی امروزی کشور نه به عنوان ترفن بلکه به مثابه یک ضرورت برای توسعه در ایجاد اجتماعی و اقتصادی مطرح است و ساختارهای متولی بخش تعاون با توجه به شاکله و ماهیت این بخش قابل تجمیع نمی‌باشد و باید با هویت واقعی خود ولی با اصلاح و بهبود در ساختارها و کارکردها و روشهای آن به

پسویایی و توانمندسازی آن اقدام کرد. به ویژه با پیدایش شرایط نوین و تلاش ایران برای ورود به سازمان تجارت ایران جهانی "WTO" این اقدامها در حوزه‌های Reengineering (مهندسی مجدد) و مهندسی ارزش

(Value Engineering) در ساختار و کارکردهای بخش تعاون ضروری به نظر می‌رسد. برای دریافت بهتر موضوع و شیوه‌های بهینه‌سازی سازمان بخش تعاون در شرایط جدید جهانی و برای ورود به فضای اقتصادی و اجتماعی تجارت جهانی، لازم است ابتدا با واقعیت‌های سازمان تجارت جهانی "WTO" و آثار و نتایج "Externality" ورود به آن، در حوزه‌های اقتصادی کشور و بخش تعاون آشنا شویم تا راه‌های تبدیل ضعف‌ها به قوت‌ها و تهدیدها به فرصت‌ها را در شرایط جدید مشخص و معین نماییم. بدین منظور تاریخچه مختصری از GATT تا WTO را در این بخش ارائه می‌دهیم:

گات چیست؟

گات GATT علامتی اختصاری است که از حروف اول کلمات انگلیسی موافقت‌نامه عمومی تعرفه و تجارت "General Agreement in Tariff and Trade" ساخته شده است و مراد از آن موافقت‌نامه‌ای است درباره تبادل نظر امتیازهای تعرفه‌ای بین کشورهایی که بیش از ۸۰ درصد بازرگانی جهان به آنها تعلق دارد. گات یک موافقت‌نامه فراگیر است و حاوی یک رشته مقررات ناظر بر کاهش موانع تجاری و تعرفه‌ای، برای سازمان‌بخشی به روابط تجاری و مبادله‌ای میان کشورهای است و نیز عالی‌ترین مرجع حل و فصل اختلاف‌های تجاری میان کشورهای عضو به شمار می‌آید. به سخن دیگر گات یک سازمان بین‌المللی است که دبیرخانه و دفتر

"روماتو پرودی" یکی از اندیشمندان و مدیران ارشد اقتصاد جهانی و رئیس کمیسیون اروپا در گردهمایی تعاون در روز ۱۳ فوریه سال ۲۰۰۱ در بروکسل اعلام داشت که ظرفیت و استعداد تعاونیها در یکپارچه کردن رویکرد کارآفرینی با ارزشها و مسؤولیت‌پذیری بخش دولتی و جامعه مدنی، آن را به یکی از ضروریات الگوی اقتصادی و اجتماعی اروپا تبدیل کرده است و بدون بخش تعاون تحقق الگوهای مذکور امکان‌پذیر نمی‌باشد.

مرکزی آن در ژنو واقع است و منشوری دارد که به منابه نظامنامه رفتار حکومت‌ها در بازرگانی بین‌المللی است.

این منشور سندی است مشتمل بر ۲۸ ماده (اصل موافقتنامه) و تعداد زیادی فهرست ضمیمه، که در آن مشخصات هزاران قلم کالایی وجود دارد که از طرف کشورهای عضو، تعرفه گمرکی آنها تخفیف یافته است.

کشورهای عضو این موافقتنامه متعهد هستند که تجارت چندجانبه‌ای را با حداقل موانع تجاری بین خودشان گسترش دهند و تعرفه و سهمیه (Quota)های وارداتی را کاهش داده و توافقنامه‌های امتیاز تجاری را لغو کنند.

تاریخچه تأسیس گات

پس از جنگ جهانی دوم و هم‌زمان با تشکیل صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی ایجاد یک سازمان بین‌المللی تجارت در دستور کار کشورهای سرمایه‌داری قرار گرفت. این مذاکرات که ناظر به گسترش و تعمیم مقررات تجارت بین‌المللی و سرمایه‌گذاری خارجی در داخل کشورها بود به چند دلیل از جمله مخالفت کنگره آمریکا موفقیتی به دست نیاورد. در نتیجه کشورهای دیگر مذاکره، به منظور گسترش تجارت بین‌المللی به تبادل یک رشته امتیازهای تعرفه‌ای بین یکدیگر اقدام کردند. به این ترتیب موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت "گات" در تاریخ ۱۹۴۷/۱۰/۲۰ توسط نمایندگان ۲۳ دولت که بخش اعظم بازرگانی جهانی را در اختیار داشتند به

امضا رسید و از تاریخ اول ژانویه ۱۹۴۸ به مورد اجرا گذاشته شد. در میان امضاکنندگان موافقتنامه مذکور ۸ کشور ثروتمند و صادرکننده کالا از جمله آمریکا، انگلستان، فرانسه، کانادا، استرالیا، آفریقای جنوبی و

بلژیک و مجموعه‌ای کشورهای فقیر چون شیلی، کوبا، سوریه، سیلان، چکسلواکی (سابق) و... دیده می‌شدند.

روند تحولات گات

تحولات گات ناشی از مذاکره‌هایی است که از نخستین گسردهمایی بنیانگذاران آن در سال ۱۹۴۷ به طور ادواری هرچند سال یکبار با شرکت کلیه اعضا جریان داشته است. این مذاکره‌ها به (Round) مرسوم است که در جدول زیر ویژگی‌های دوره‌های مذاکره گات بر حسب سال تشکیل و طول مدت مذاکره، تعداد شرکت‌کننده، موضوع بحث، درصد و واردات مشمول کاهش تعرفه‌ها و نتایج آن آورده شده است.

به طوری که در جدول مشخص شده است در نخستین دور مذاکره که در سال ۱۹۴۷ در ژنو برگزار شد، فقط ۲۳ کشور شرکت داشتند که موضوع مورد بحث در آن کاهش حقوق گمرکی بود که نتیجه آن توافق درباره ۴۵ هزار مورد کاهش در تعرفه‌های گمرکی بود.

دوره هشتم مذاکره که جنبه‌ای‌ترین دوره گات از زمان تشکیل آن تا به امروز می‌باشد و به دور اروگوئه معروف است از سال ۱۹۶۸ آغاز شد و در دسامبر ۱۹۹۳ پایان یافت. این دور طولانی‌ترین دور مذاکره گات محسوب می‌شود. اهمیت این دور مذاکره بیشتر به خاطر آن است که با اوج‌گیری بحران دیون (Debt Crisis) و کند شدن روند رشد اقتصاد جهانی که از سال ۱۹۸۰ آغاز شد همراه است. نقش آفرینان اصلی اقتصاد

دوره مذاکرات	سال	تعداد کشورهای شرکت کننده	درصد واردات کاهش تعرفه‌ها	نتایج مذاکرات	موضوع مورد بحث حقوق گمرکی محصول به محصول
دور ژنو	۱۹۴۷	۲۳	۵۳/۶	۴۵/۰۰۰ امتیاز (کاهش)	
دور آنتی	۱۹۴۹	۳۳	۵/۶	تعرفه‌ای	
دور تورگوای	۱۹۵۰-۱۹۵۱	۳۴	۱۱/۷	کاهش مجدد تعرفه‌های گمرکی	
دور ژنو	۱۹۵۶	-	۱۶	امتیازات تعرفه‌ای اضافی (جمع ۵۵/۰۰۰)	
دور دایلون ^۱	۱۹۶۰-۱۹۶۲	۴۵	۲۰	کاهش تعرفه‌ها	
دور کندی	۱۹۶۴-۱۹۶۷	۴۸	۷۹/۲	تجدیدنظر مراجع به حقوق گمرکی بعد از تشکیل بازار مشترک امتیازات جدید	
دور توکیو	۱۹۷۳-۱۹۷۹	۹۹	-	موافقت‌نامه‌های فراوان (دامپینگ، سوبسیدها، بازارهای مشترک و...)	
دور اروگوئه	۱۹۸۶-۱۹۹۳	۱۰۶	-	کاهش حقوق گمرکی کالاهاى صنعتی به میزان ۴/۷٪ برای کشورهای صنعتی موافقت‌نامه‌های متعدد در زمینه‌های گوناگون در ۱۵ دسامبر ۱۹۹۳ به امضا شرکت‌کنندگان رسید.	

بوده و عدم رعایت آن مجازات‌هایی را دربر خواهد داشت.

۸. نام‌گات به سازمان تجارت چندجانبه (multilateral Trade Organizaion) تبدیل شد که نسبت به تشکیلات سابق گات قدرت و اختیار بیشتری خواهد داشت.

لازم به یادآوری است که در مذاکره دور اروگوئه توافق مهمی در زمینه تجارت تولیدهای سمعی و بصری (فیلم و برنامه‌های تلویزیونی) و خدماتی نظیر کشتیرانی، هواپیمایی و خدمات مالی حاصل نشد و بحث و بررسی بیشتر در مورد این قبیل موضوعها به مذاکره دور بعد ادامه شد.

با نگاهی مجدد به جدول دوره‌های مذاکره، روند بررسی نشان می‌دهد که از نخستین دور مذاکره تا دور هشتم آن که به دور مذاکره اروگوئه موسوم است، کشورها با روندی رو به رشد در مذاکره حضور یافته‌اند و موضوعهای مورد بحث و بررسی نیز دارای مختصات و ویژگیهای دقیق‌تری شده است.

حال چنانچه بخواهیم به طور مشخص‌تری موضوعهای مورد بررسی را در دوره‌های هشتگانه مذاکره طبقه‌بندی کنیم می‌توان دو خط کلی را در طول سالهای ۱۹۴۷ تا ۱۹۹۳ که قبلاً نیز به اجمال به آن اشاره رفت، ترسیم کرد. الف: خط کلی و محور مذاکره در

حال توسعه لغو شد.

۳. صنایع نساجی طی ۳ مرحله تا سال ۲۰۰۵ مشمول مقررات گات شد.

۴. استفاده از علامت ثبت شده تجاری و ابداعات و اختراعات تابع حقوق و مقررات خاصی شد. به این ترتیب اغلب کشورهای در حال توسعه که تاکنون از طریق شبیه‌سازی کوشش‌هایی در زمینه تقویت بخش صنعت و گسترش فعالیتها در این بخش به عمل آوردند، از آن پس می‌بایست مبالغی را به عنوان حق مالکانه (Royalty) به صاحبان اختراعات و علائم تجاری که عمده‌ا واحدهای تولیدی و تجاری کشورهای صنعتی هستند، بپردازند.

۵. خدمات بانکی و ارتباطات در چارچوب گات قرار می‌گیرد. به این ترتیب کشورهای عضو باید براساس اصل دولت کامله‌الوداد برای مؤسسات خدمات خارجی نیز تسهیلات به اندازه مؤسسات داخلی تأمین کنند.

۶. شرکت‌های خارجی از شخصیت حقوقی و اعتباری مشابه شرکتهای داخلی برخوردار می‌شوند. ضمناً محدودیت‌هایی که موجب عدم امکان استفاده شرکتهای داخلی از سرمایه‌گذاری خارجی می‌شود باید مرتفع گردد.

۷. تشکیلاتی در چارچوب گات برای حل و فصل اختلافات تجاری ایجاد می‌شود که رعایت تصمیم‌های آن الزامی

جهانی به منظور اجتناب از تبدیل این نشانه‌های هشداردهنده به یک بحران جهانی فراگیر از نوع بحران بزرگ ۱۹۲۹ به تهنیداتی متوسل شدند که برنامه‌های تعدیل ساختاری و آزادسازی اقتصادی و اتخاذ مشی نولیبرالیستی در سیاستگذارهای اقتصادی از جمله مهمترین آنها بود.

از آنجا که امروزه ایالات متحده آمریکا نیرومندترین قدرت اقتصادی جهان است و به یک قدرت اقتصادی و سیاسی بی‌امنازع تبدیل شده است خط‌مشی تعیین‌کننده و نهایی در این دور از مذاکره منبعت از نگرش‌ها و رویکردهای این کشور بود.

دستاوردهای مهم دور اروگوئه

مهمترین دستاوردهای دور اروگوئه به شرح زیر می‌باشد:

۱. کاهش تعرفه‌های گمرکی تولیدهای صنعتی که کشورهای تازه صنعتی شده جنوب شرقی آسیا را نیز در برمی‌گیرد.

۲. کاهش موانع تجاری محصولات کشاورزی (تعرفه‌های گمرکی و سوبسیدهای صادراتی) و حذف موانع تعرفه‌ای کالاهاى کشاورزی.

در این بخش چالشی جدی میان بازار مشترک اروپا و آمریکا بوجود آمد که سرانجام به طور نسبی نظر آمریکا تأمین شد. در این دستاورد معافیت کشورهای در

نسبیتی کشورهای در حال توسعه و برخورداری از نیروی کار و مواد اولیه ارزان قیمت این امر بتواند به عنوان نقطه قوت برای کشورهای جنوبگان تلقی شود.

۴. تسری مقررات گات بر استفاده از علامت‌های ثبت شده تجاری، ابداع‌ها و اختراع‌ها که مشمول حقوق و مقررات خاص شد که اقدامهای شبیه‌سازی توسط کشورهای در حال توسعه را در امور صنعتی و فعالیتهای مشابه، تابع حق مالکانه (Royalty) می‌کند که براساس آن باید حق بهره‌گیری (از امتیاز صاحبان اختراع و علامت تجاری که عمدتاً واحدهای تولیدی و تجاری کشورهای

بسیاری از اندیشمندان و محققان حوزه‌های توسعه و اقتصاد با مطالعات و تحقیقاتی که در فرایند توسعه و روند اقتصادی کشورها انجام داده‌اند به این نتیجه دست یافته‌اند که اگر در آلمان، آمریکا، سوئد، فرانسه، انگلیس، سنگاپور و هند بخش تعاون وجود نداشت چرخ اقتصادی این کشورها از حرکت باز می‌ایستاد.

صنعتی هستند) پرداخت شود.

۵. مشمول مقررات گات شدن در امور خدمات بانکی و ارتباطات و قرار گرفتن آنها در چارچوب مقررات گات. ضمن اینکه کشورهای عضو گات باید براساس اصول دولت کامل‌الوداد برای مؤسسات خدمات خارجی نیز تسهیلاتی برابر با مؤسسات داخلی تأمین کنند.

۶. برخورداری شرکت‌های خارجی از شخصیت حقوقی و اعتباری مشابه شرکتهای داخلی

۷. لغو محدودیت‌هایی که موجب عدم امکان استفاده شرکتهای داخلی از سرمایه‌گذاری خارجی می‌شود و ایجاد شرایط و تسهیلات مناسب برای سرمایه‌گذاری خارجی

۸. ایجاد تشکیلاتی در چارچوب گات برای حل و فصل اختلاف‌های تجاری اعضا که رعایت تصمیمهای آن الزامی بوده و عدم رعایت آن نیز مجازاتهایی را در پی خواهد داشت.

۹. تغییر نام گات به سازمان تجارت چندجانبه Multilateral Trade Organization که نسبت به تشکیلات قبلی از قدرت بیشتری برخوردار خواهد بود.

پی‌نوشت‌ها:

1- International Cooperation Alliance

۲. مذاکرات مرسوم به دور دابلون و دور کندی در ژنو برگزار شده است.

□ ادامه دارد ...

لازم به توضیح است که این دوره را به دلیل تنوع و تعدد موضوعها و زمینه‌های مورد بحث و رسیدگی، می‌توان مرحله نوبتی در روند گات تلقی کرد. زیرا که گستردگی محورهای تعیین شده موجبات دگرگونی در ساختار و کارکرد آن را الزامی کرد، این احتمال وجود دارد که توسعه رسالتهای، آرمانها و هدفهای گات زمینه نوافوها و همفکری را برای تشکیل سازمان بین‌المللی تجارت در این دور فراهم ساخته باشد.

برای جلوگیری از اطاله کلام به مهمترین دستاوردهای این دور اشاره مختصری می‌کنیم:

۱. کاهش تعرفه‌های گمرکی تولدات صنعتی

۲. کاهش موانع تجاری محصولات کشاورزی در زمینه (تعرفه‌ها و یارانه‌های صادراتی) و حذف موانع غیرتعرفه‌ای کالاهای کشاورزی

۳. تعمیم مقررات گات بر صنایع نساجی که طی سه مرحله و تا سال ۲۰۰۵ آنها نیز مشمول مقررات گات خواهند شد.

چنین به نظر می‌رسد که به دلیل مزیت

دوره‌های هفتگانه قبلی از ویژگیهای مذاکره این دوره‌ها به موارد زیر می‌توان اشاره کرد:

۱. کاهش تعرفه‌های گمرکی و لغو امتیازهای تجاری

۲. معافیت کشورهای در حال توسعه عضو گات از اعطای امتیازهای متقابل

۳. عدم طرح کامل آزادسازی محصولات کشاورزی در وجه مسلط آن و میزان موفقیت بسیار اندک طرح مختصر آن (دور کندی)

ب: خط کلی و محور بحث و مذاکره در دور هشتم، موسوم به دور اروگوئه محور مذاکره در این دور به طور عمده حول موضوعهای زیر بوده است:

۱. تدوین اصول و مقررات کلی برای تجارت به ویژه تجارت خدمات نظیر (بیمه، بانکداری، حمل و نقل و ...)

۲. بررسی راههای تدوین مقررات استفاده از حقوق مالکیت معنوی مشتمل بر (حقوق مبتکران، مؤلفان، مصنفان)

۳. نحوه تسری دادن مقررات گات برای تجارت منسوجات و پوشاک

۴. اعمال مقررات گات در کالاها و محصولات کشاورزی